

Jerusalembrevet

NYHETSBRV 1/2018 • FEBRUARI-MARS
SWEDISH CHRISTIAN STUDY CENTRE (SCSC)
WWW.BILDA.NU/SCSC

Foto: Marianne Claesson

Fromt och inte så fromt

DET HAR NU GÅTT en dryg månad sedan jag åkte från Jönköping, Smålands Jerusalem, till Jerusalem i ”det heliga landet”, Israel, Palestina. Ja, vad säger man egentligen? Här vägs varje ord, de kan tolkas, eller misstolkas, beroende på vem man träffar och samtalar med. Hana, en av de guider vi möter, säger att till och med i vilken ordning vi använder orden betyder något.

Jag har varit här många gånger, men nu ska jag bo i Jerusalems gamla stad, tre år är det tänkt. Och jag rör mig bland människor, en del bekanta, men de flesta okända. Det är ett myller av liv från världens alla hörn, de fångar min uppmärksamhet. Här står handlarna (bara män!) och försöker få en att gå in i just deras affär, en del kvinnor i traditionella broderade klänningar sitter på marken och säljer sina kryddor och örter, här kommer de beväpnade soldaterna, barn och ungdomar, en del i skoluniform, är på väg till eller från skolan, turisterna med likadana lysande halsdukar eller kepsar blockerar vägen för de som ska till jobbet och har bråttom. El-cyklarna har gjort sitt intåg, oftast kommer de i

väldig fart. Och den långa rocken och hårlockarna fladdrar.

Även här i Jerusalem har, som på andra ställen runt om i världen, kyrkornas ekumeniska bönevecka nyligen ägt rum. Jag har varit på flera samlingar i olika kyrkor, gamla liturgiska traditioner blandas med mer moderna. Präster, munkar och nunnor i olika dräkter, broderade hättor, spetsiga huvor, bruna kåpor och Birgittasystrarnas svarta dräkter blandas med oss ”vanligt” klädda. Människor från hela världen ber bönen ”Vår Fader” tillsammans, men var och en på sitt språk.

Manifestera fromhet

Och precis under vårt sovrumsfönster passerar judar på väg mot Västra muren (eller Klagomuren) för att besöka särskilt många på fredags- och lördagskvällarna. En del av männen med svarta hattar, andra med stora päls hattar och sidenrockar, åter andra bara med kippa. Kvinnorna med peruk eller med mössa som täcker håret. Och på fredagarna strömmar muslimerna mot Klippdomen och Al Aqsa moskén, kvinnorna med sjal och långa klänningar

och en del män med virkad mössa och lång kaftan. Det känns som alla vill visa och manifesteras sin fromhet.

Sedan möter jag en annan verklighet, långt från fromheten. På bussen från Betlehem via Beit Jala måste alla yngre palestinier kliva av vid check-pointen och gå igenom en säkerhetskontroll. Vi utlänningar får sitta kvar med de äldre palestinierna, medan tre k-pistbeväpnade mycket unga soldater kliver ombord för att kontrollera pass och ID-handlingar. En ovan känslig för oss som inte brukar se beväpnade soldater på det sättet. Och inte känns det särskilt fromt när den yngste av dem bryskt tvingar en äldre man att öppna sin lilla påse, en inhalator för astmabesvär! Lucy, en av våra vänner i Betlehem säger att ”det gäller att hantera situationen – inte att vänja sig vid den”.

Så är livet här, kontrasterna gör sig ständigt påmind, enhet och mångfald, sorg och glädje, fromhet och konflikt. Välkomna att hälsa på!

Lars-Inge Claesson
Direktor

Jerusalembrevet är ett nyhetsbrev från Bildas studiecenter i Jerusalem där vi berättar om verksamheten och kort kommenterar aktualiteter i det heliga landet. Vill du ha kommande nyhetsbrev kan du sända din e-postadress till scsc@bildanu

Nytt värddpar på SCSC

Monica och Göran Bengtsson från Kalmar kommer vara värddpar på SCSC under våren, från början av mars till slutet av maj. Som värddar är de med och tar emot spontana besökare till centret och ordnar med praktiska göromål kring våra arrangemang. Monica och Göran är medlemmar i Lorensbergskyrkan i Kalmar, och Monica har tidigare suttit i Bildas förbundsstyrelse.

Dags anmäla sig till Dandanat

Nu är det dags att ansöka om att få komma med på kulturfestivalen Dandanat, i Bethlehem i september. Dandanat brukar beskrivas som en resa, en festival, ett äventyr. En unik möjlighet för band och dansgrupper som har studiecirkel hos Bilda. I år är det tolfte gången som kulturfestivalen i arrangeras. Sista datum för att anmäla sig är den **9 mars**.

Kritiker utestängs från Israel

Den 7 januari offentliggjorde den israeliska regeringen en lista på tjugo internationella organisationer som hädanefter inte kommer att släppas in i landet. Som skäl anges att organisationerna söker "delegitimer" Israel, det vill säga verka för att staten Israel ska upphöra. Bland organisationerna finns Palestinagrupperna i Sverige.

– Jag tycker att det är väldigt oroväckande att Israel, som har flera samarbeten med EU och får förmånliga handelsavtal går ut och gör en svartlista som riktar sig mot demokratiska organisationer, utifrån politiska åsikter, kommenterade Palestinagruppernas ordförande Anna Wester i Sveriges Radio.

Bland andra organisationer som utestängs från Israel finns bland andra Friends Service Committee, det vill säga de amerikanska kväkarnas biståndsorganisation, och den amerikanska judiska organisationen Jewish Voice for Peace.

Tomas Andersson och Stefan Foconi återvänder gång på gång till Israel och Palestina. Som alla drömmer de om en värld i fred och frihet.

Vi vill alltid återvända

Att resa är att leva. Vissa länder och områden sticker ut mer än andra. Det konstaterar författarna Tomas Andersson och Stefan Foconi som här berättar om en av många resor till Israel och Palestina. Under 2018 kommer de medverka till att göra dokumentärfilm för Bilda.

Så var vi här igen. Denna gång var det ingen passkontrollör som ställde en massa frågor. Det var bara att kliva ut i ankomsthallen, ta ut lite pengar i ATM-maskinen och hoppa in i en taxi, luta sig bakåt i baksätet, förhöra sig med chauffören om läget i staden och njuta av att vara tillbaka.

Att resa är att leva. Vissa länder och områden sticker ut mer än andra. Israel och Palestina ingår i den kategorien. Här kryper livets mångfald och komplexitet in under skinnet, både på gott och ont.

Vill försöka förstå

Vi är här för att försöka förstå. Vi är här både för att skriva en bok och förbereda för filminspelning. Detta är en naturlig följd av tjugo års resande och skrivande om den region som i vardagligt tal kallas för Mellanöstern. Fyra böcker har det blivit och nu skall den femte (och kanske svåraste) börjas sättas på pränt. Och senare i år börjar inspelningarna, som till en början skall resultera i fyra program om Israel och Palestina.

Foto: Tomas Andersson

Den till synes eviga konflikten mellan Israel och dess grannar är inte mer komplicerad än andra, dock mer komplex. Det är så enormt många faktorer som spelar in. Området är ett mentalt nav för många människor världen över. Det är Bibelns land. Mot Jerusalem riktade sig även muslimerna i bön innan profeten Muhammed uppmanade dem att vända sig mot Mecka istället. Det är ett område där människor har sökt sin tillflykt, undan krig och förföljelse i Europa. Men det är också ett område där hundratusentals fördrevs från sina hem 1948, för att lämna plats åt andras drömmar om en framtid i fred och frihet. Åsikterna om vem eller vilka som har rätten till landet grundas på argument som söker sina rötter djupt ner i allas våra föreställningar om en rättvisare värld. Men som i alla konflikter råder den starkes rätt över den svaga. Människans okränkbara rätt till ett drägligt liv drabbar oss så olika, där och i övriga världen.

Återvänder gång på gång

Därför återvänder vi gång på gång för att lära och försöka förstå. Träffar muslimska, kristna och judiska israeler, men också kristna och muslimska palestinier. Rösterna är många. Åsikterna går isär. Men gemensamt för alla är att bortom konflikter och räds-lor vill de tro att freden är möjlig.

Tomas Andersson och Stefan Foconi

Lars-Inge Claesson (till höger) säger välkommen till (från vänster) Åsa Paborn, Ann-Sofie Lasell och Ann-Sofie Nilsson. "Folkrätten är viktig för Sverige och vi bedömer att det är den bästa lösningen för Israel och Palestina", förklarade generalkonsul Nilsson i samtalet.

"Vi vill stå upp för folkrätten"

Spelar lilla Sverige någon roll i Jerusalem? Och hur är det att vara kvinnlig företrädare i denna traditionellt patriarkala miljö. Frågorna ställdes av Bildas förbundsrektor Åsa Paborn till SCSC:s avgående direktor Ann-Sofie Lasell, och hennes namne, Sveriges generalkonsul Ann-Sofie Nilsson

På den första frågan var Ann-Sofie och Ann-Sofie rörande överens.

Nej, det är inte svårt att vara kvinna och officiell företrädare här, vare sig för det lilla studiecentret eller för Sverige. Mandatet och uppdraget ger den myndighet som krävs.

När det gäller Sveriges roll började generalkonsuln i historien.

– Sveriges konsulat i Jerusalem har gamla anor. Det öppnades 1903, för att ge service till de svenska bönder från Dalarna som utvandrat hit som pilgrimer. Idag är Sverige en av enbart nio stater, samt Vatikanstaten, som finns representerade här, i det som med internationellt diplomatiskt språkbruk kallas "Corpus Separatum".

Inför bildandet av staten Israel föreslog FN 1947 att Jerusalem och Betlehem, med dess alldeles unika historiska och religiösa betydelse för många folk, skulle stå under internationell kontroll genom "Corpus Separatum", som betyder ungefär "särskild enhet". När Israel efter kriget med de arabiska grannstaterna 1948–1949 ensidigt

tagit kontroll över Jerusalem och deklarerat den som sin huvudstad var detta något som det internationella samfundet inte accepterade. Det samma gällde när Israel 1967 ockuperade östra Jerusalem.

De nio staterna, samt Vatikanstaten, med generalkonsulat i Jerusalem blev kvar, på basis av Corpus Separatum. Därmed har Sverige, tillsammans med stater som exempelvis Frankrike, Grekland, Turkiet, Storbritannien och USA, även i dag en ganska unik roll i Jerusalem.

Folkrätt och tvåstatslösning

På frågan vilken politisk roll Sverige vill spela, svarade Ann-Sofie Nilsson:

– För såväl den nuvarande som tidigare regeringar är det viktigt att stå upp för folkrätten och för tvåstatslösningen. Den är viktig för Sverige och vi bedömer att det är den bästa lösningen för Israel och Palestina. Andra kan tänka annorlunda, inklusive att maktförhållanden kan få större utrymme. Men från svensk sida står vi upp för denna ordning.

Samtalet hölls på den frukostklubb som SCSC inbjuder alla svensktalande i Jerusalem till ungefär en gång i månaden. Denna gång sammanföll samlingen med att Ann-Sofie Lasell avtackades och Lars-Inge Claesson välkomnades som direktor.

Text och foto: Magnus Stenberg

Plockat i bokhyllan

Smått och stort, brett och udda

Många reser till Jerusalem och Israel för att ta del av judiskt liv och judisk vardag, för att handla på den stora marknaden i Jerusalem, Mahane Yehuda, besöka Västra muren, eller kanske delta i en gudstjänst i en synagoga.

För den som vill komma djupare under ytan av det judiska Jerusalem finns boken **Jerusalem & Jag**, av Anita Goldman. (Natur och Kultur 2017). I en förtätad blandning av självbiografi och essä

tecknar Goldman ett annorlunda porträtt av Staden femtio år efter sexdagarskriget. *Jerusalem & Jag* är en kärleksförklaring till hebreiskan, till dess poeter, profeter och författare, till dess kvinnliga röster.

Jerusalem är staden som sägs vara helig, konstaterar Anita Goldman. Men hur kan en stad vara helig? Vem vågar ställa frågan? Och hur blir svaret? Jerusalem är den eviga fredens stad, men så kluven mellan palestinier och israeler, mellan religiösa och sekulära.

Den som vill få del av erfarenheter av judiskt liv på närmare håll kan läsa den nyligen utgivna boken **En shtetl i Stockholm**, av Kenneth Hermele, ekonom med en rad facklitteratur bakom

sig, men som här, enligt förlaget, debuterar som "berättare". (Weyler förlag 2018)

I centrum för berättelsen står pojkens omaka föräldrar: modern lever i den fromma judiska traditionen medan fadern vill erbjuda familjen ekonomisk trygghet och en pragmatisk förening av svenskt och judiskt. Pojkens liv tycks avgränsas av judet, hans judiska släkt, den ortodoxa synagogan på S:t Paulsgatan, familjens uteslutande judiska umgänge, hans judiska skola.

Magnus Stenberg

Sara Yarden, med solglasögon i pannan, berättar om skolan *Hand in hand* där såväl judiska som arabiska barn går tillsammans. Till höger om henne står Anna Svalander som i februari ledde en utbildningsresa för Bildas resepedagoger.

En pedagog med på resan

– Som resepedagog i Bilda är det viktigt att ligga steget före under en studieresa, men framförallt att inspirera sin resegrupp att samtala och reflektera tillsammans om vad man är med om. Det säger Anna Svalander, som i februari har lett en utbildningsresa.

På varje studieresa med Bilda följer en resepedagog med. Hon eller han har till uppgift att före resan planera programmet med gruppen. Under resan ser resepedagogen till att det ges rum för deltagarnas upptäckter och frågor. Samt håller reda på att tiden hålls, att man möter guider och grupper där man kommit överens, att deltagarna får kaffe i tid, att de hittar toaletter, och att chaufförer får sin dricks i god ordning.

– Visst kan det vara krävande, men också fantastiskt, konstaterar Anna. Dels därför att man får vara med om att ordna intressanta möten med människor, ofta med väldigt olika erfarenheter och perspektiv. Men framförallt genom att delta i de intressanta samtal som nästan alltid uppstår.

Under en knapp vecka i februari ledde Anna Svalander en utbildningsresa i Israel och Palestina med 13 andra resepedagoger. Under utbildningen besöktes människor och platser i helt olika miljöer. Ett exempel var Independence Hall i Tel Aviv, där Israels självständighetsförklaring lästes upp den 14 maj 1948. Ett annat var det internationella organet Temporary International Presence in Hebron, TIPH, som får ekonomiskt stöd från bland annat Sverige, i syfte att övervaka så

att det inte utbryter våld mellan nationalistiska israeliska bosättare och den palestinska befolkningen i staden. I Jerusalem fick man möjlighet att ta del av nya utgrävningar under Gravkyrkan, tillsammans med historikern Kevork Hintlian.

I Jerusalem vandrade man även tillsammans med den svenska judinnan Sara Yarden i stadens judiska kvarter, och besökte en skola där såväl israeliska som palestinska barn går tillsammans.

– En poäng med att resa med Bilda är just de olika perspektiven man får möta och de olika berättelserna man får höra, som inte alltid är enkla att få ihop. Det är därför samtalen och reflektionen är så viktig, säger Anna Svalander.

Text och foto: Magnus Stenberg

SCSC-kalendarium • FEBRUARI-MARS 2018

6–7 februari	Resepedagogutbildning. <i>Resepedagog:</i> Anna Svalander
18 februari–4 mars	Teologiska högskolan Stocholm. <i>Resepedagog:</i> Sune Fahlgren
4–11 mars	Härnösands stift. <i>Resepedagog:</i> Maria Wälsten
11–22 mars	SIRA-skolans vänner. <i>Resepedagog:</i> Lars Bolminger
18–25 mars	Skrivarkurs med Anita Goldman. <i>Resepedagog:</i> Nina Palm